

Handreiking MKB-toets

Inhoud:

De MKB-toets heeft in de praktijk de vorm van een panelgesprek met individuele ondernemers waarin in ieder geval aandacht wordt besteed aan de volgende aspecten:

- Werkbaarheid/uitvoerbaarheid: is de oplossingsrichting überhaupt werkbaar en uitvoerbaar? Sluit de oplossingsrichting aan op de bedrijfspraktijk? Zo niet, wat zijn mogelijke gevolgen? Is die oplossing uitlegbaar met het oog op proportionaliteit?
- Regeldrukkosten: is er een alternatief denkbaar dat net zo effectief is, maar (nog) minder belastend is voor het MKB?

Randvoorwaarden:

1. Het panel wordt geconsulteerd in de voorbereidingsfase van wet- en regelgeving. Van tevoren ontvangen de paneeldeelnemers een factsheet of (start)notitie met in ieder geval een beschrijving van het probleem dat de aanleiding is voor nieuwe wetgeving, w.o. de omvang van het probleem en welke bedrijven geraakt worden, en wat de overheid beoogt te bereiken, incl. tenminste één oplossingsrichting. Het is de bedoeling dat departementen open staan voor alternatieven. Bij uitgebreide wetten wordt de focus gelegd op de voor de betrokken ondernemers relevante onderdelen.
2. De panels worden gevuld met "echte" ondernemers. In specifieke gevallen kunnen ook vertegenwoordigers van branche-, uitvoerings- en toezichtsorganisaties worden uitgenodigd als een departement dat nodig vindt. Randvoorwaarde is dat de MKB'ers vrijuit kunnen praten. Zij dienen zo veel mogelijk een goede afspiegeling te zijn van het betrokken MKB, waarbij vooral kleinere bedrijven in het panel zitting nemen. Aandachtspunt hierbij is representativiteit (bij generieke wetgeving dienen de ondernemers uit verschillende branches afkomstig te zijn). Bij sociaalfiscale wetgeving zouden ook administratiekantoren uitgenodigd kunnen worden, omdat die meestal de afhandeling van die verplichtingen verzorgen.
3. Het minimum aantal paneeldeelnemers is 5 MKB'ers (en maximaal 10), afhankelijk van o.a. de vraag of het specifieke of generieke wetgeving betreft. Het is verstandig wat meer personen uit te nodigen, omdat er altijd enkele deelnemers op het laatste moment zullen afvallen.
4. Het is belangrijk dat er naast de dossierhouder een onafhankelijke gespreksleider aanwezig is, die het gesprek in goede banen leidt en ervaring heeft in het blijven focussen op het onderwerp en in het doorvragen als aanwezigen bijv. bezwaren opwerpen.
5. Het departement zorgt dat er altijd een (geanonimiseerd) verslag gemaakt wordt. Met de deelnemers worden afspraken gemaakt over de vertrouwelijkheid hiervan.
6. Gemiddeld duurt een panelbijeenkomst 1,5 uur. Kies zo mogelijk voor een makkelijk bereikbare locatie.
7. De voorzitter maakt bij de start van het panelgesprek duidelijk dat het resultaat van het panel wel van invloed is op de uitwerking van de voorgenomen wetgeving, maar dat er in een later stadium commentaar van vele kanten kan komen, waardoor het eindresultaat er anders kan komen te zien. In het geval van EU-wetgeving is het verstandig de verwachtingen nog nadrukkelijker te managen. In dat geval is de inbreng van het panel o.a. onderdeel van de NL input in Brussel, ofwel bij de onderhandelingen ofwel in andere contacten met de Commissie.
8. Een departement kan in specifieke situaties bepalen dat de MKB-toets anders wordt uitgevoerd, bijv. wanneer het om sectorspecifieke wetgeving gaat en het departement over een alternatief beschikt voor de panelbijeenkomst, zoals een regulier overleg met daarin vertegenwoordigers uit de sector. Het ministerie kan dit regulier overleg dan eenmalig uitbreiden met MKB'ers op het moment dat een nieuw wetgevingstraject van start gaat. Om recht te doen aan een zekere éénvormigheid van het instrument MKB-toets moet wel aan de volgende voorwaarden worden voldaan:
  - Het minimum aantal MKB-ondernemers op de bijeenkomst ligt op 5, die representatief zijn voor de sector die geraakt wordt door het voorstel;

- die MKB'ers worden altijd apart naar hun mening gevraagd, los van branche-organisaties, en hun mening wordt ook in het verslag van het overleg apart verwoord;
- het departement beschrijft in de MvT/NvT ook altijd de mening van de MKB'ers in dat overleg en wat het ministerie daarmee gedaan heeft.

Procedure:

1. De dossierhouder/regeldrukcoördinator geeft minimaal 3 weken van te voren aan MKB-NL/ONL en EZK door dat er een relevant dossier is. In de mail geven zij aan wat voor ondernemers zij willen uitnodigen met daarbij een aantal datumopties. Belangrijk is dat de factsheet/startnotitie is bijgevoegd zodat potentiële MKB-deelnemers adequate info krijgen.
2. MKB-Nederland en/of ONL reageren elk binnen 10 werkdagen met een lijst van minimaal 10 bedrijven met daarbij alle relevante bedrijfskenmerken en welke data zij beschikbaar zijn.
3. Het departement kiest een datum, regelt de zaal en nodigt de deelnemers uit.
4. De dossierhouder stuurt het concept verslag met daarin de conclusies rond aan de deelnemers en het definitieve verslag aan alle stakeholders, w.o. ATR en EZK.
5. In de MvT/NvT worden de aanbevelingen beschreven en wat daarmee is gedaan of - in geval geen MKB-toets is uitgevoerd - de reden daarvoor (Comply or explain-principe).

Werkwijze bij Europese wet- en regelgeving

1. De consultaties via MKB-panels voor Europese wet- en regelgeving zal plaats vinden in de fase van roadmaps en inception impact assessments.
2. De departementen maken op hun beleidsterrein t.a.v. de bedrijfseffecten een korte appreciatie van de roadmaps en inception impact assessments waarin ze in het geval van inception impact assessments ook ingaan op de voorlopige analyse die de Commissie al van de bedrijfseffecten heeft gemaakt.
3. Het betreffende departement geeft in de appreciatie aan of er sprake is van substantiële bedrijfseffecten voor ondernemers. In dat geval zal het ministerie een MKB-toets uitvoeren.
4. De MKB-toets voor EU-voorstellen is identiek aan de toets voor nationale wetgeving.
5. Het departement zorgt er qua timing voor dat de uitkomst van de MKB-toets kan worden betrokken bij de Nederlandse stellingname t.a.v. het Europese voorstel en waar nodig vroegtijdig in het EU besluitvormingsproces kan worden geïntervenieerd. Op die manier profiteert men bij het formuleren van de bedrijfseffecten-paragraaf in het BNC-fiche van het eerdere contact met het MKB-panel.
6. Roadmaps en inception impact assessments worden meestal gevolgd door definitieve voorstellen voor regelgeving. De grote meerwaarde van het kennismaken van roadmaps en inception impact assessments is dat we ten opzichte van de fase waarin de Commissie definitieve voorstellen voor regelgeving publiceert en we BNC-fiches schrijven, veel eerder en daarmee effectiever in het EU-wetgevingsproces kunnen interveniëren om onnodige lasten te voorkomen. Dit proces staat geheel los van de BNC-procedure; die procedure verandert niet.
7. Het departement geeft in de appreciatie ook aan welke andere vervolgacties eventueel zullen worden uitgevoerd. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het aandringen bij de Europese Commissie op het uitvoeren van een impact assessment of op het verbeteren van een impact assessment die de Commissie heeft uitgevoerd. Ook zou een departement zelf een impact assessment kunnen uitvoeren, kunnen reageren op consultaties etc.
8. De appreciatie en het verslag van de eventuele bespreking met het MKB-panel wordt door het betreffende departement via het interdepartementale netwerk van vaste contactpersonen gedeeld met andere departementen voor wie het onderwerp relevant is en met EZK.
9. De appreciatie van de bedrijfsaspecten van roadmaps en inception impact assessments beperkt zich echt tot de regeldruk en staat los van de inhoudelijke beoordeling waarover via het BNC-fiche een standpunt wordt ingenomen.
10. De vaste contactpersonen die door de departementen daarvoor zijn aangewezen zorgen voor een correcte uitvoering van het proces binnen hun departement en voor verspreiding van

appreciatie en verslag van de bespreking met het MKB-panel binnen het interdepartementale netwerk van vaste contactpersonen.

Contactpersonen:

- Contactpersonen bij EZK zijn Peter Sevat (p.h.sevat@minez.nl, 070-3797785) en Edwin Streefkerk (e.streefkerk@minez.nl, 070-3796884).
- Contactpersoon bij MKB-Nederland is Rob Wolthuis (wolthuis@vnoncw-mkb.nl, 070-3490414) en bij ONL is dat Odhran Hutchinson (o.hutchinson@onl.nl, 06-55115838).

Verantwoordelijkheden en rollen bij uitvoeren MKB-toetsen

Verantwoordelijkheid/rol van departementen:

1. Relevante wetgevingsdossiers selecteren en die selectie in een vroeg stadium van wetgevingsproces uitvoeren (vóór de internetconsultatie).
2. Zorgen voor een vergaderzaal, uitnodiging deelnemers en een onafhankelijke gespreksleider.
3. Zorgen voor concept verslag en definitief verslag.
4. Resultaten - waar relevant - verwerken in Wet/AMvB/Regeling en in de MvT/NvT verantwoordend waarom bepaalde aanbevelingen niet zijn opgevolgd of waarom de MKB-toets niet is uitgevoerd (comply or explain-verplichting).

Het is de bedoeling dat de MKB-toets voor dossiers met substantiële gevolgen wordt uitgevoerd. Om dit te kunnen bepalen gelden de volgende criteria als uitgangspunt:

- A. Het betreft wetten/AmvB's/regelingen als gevolg van een stelsel- of systeemwijziging, óf
- B. als er substantiële wijzigingen zijn te verwachten in het bedrijfsproces, die tot extra inhoudelijke nalevingskosten zullen leiden, óf
- C. als er sprake is van belangrijke nieuwe/additionele verplichtingen, bijv. als er nieuwe uitzonderingen in de wettelijke verplichtingen worden gecreëerd of dat er een totaal nieuwe verplichting wordt geïntroduceerd, die een groot aantal bedrijven zal raken, óf
- D. als er forse extra regeldrukkosten verwacht mogen worden (structurele of eenmalige regeldruk van meer dan € 5 mln. in totaal én meer dan € 1.000 gemiddeld per bedrijf).

Ad A. Onder een systeemwijziging wordt verstaan dat er bijv. voor een ander beleidsinstrument wordt gekozen, of dat de wijze van aanvraag of verantwoording wijzigt, of dat dit tot wezenlijke aanpassingen in ICT-systemen of de structuur van de bedrijfsadministratie zal leiden. Of een MKB-toets bij kaderwetten relevant is, hangt af van de vraag of het zin heeft om de algemene principes, verantwoordelijkheden en procedures in de wet met kleine bedrijven te bespreken. Evt. meer concrete onderdelen in de kaderwet (zoals de keuze voor een bepaald beleidsinstrument) zijn wel geschikt om voor te leggen aan een MKB-panel.

N.B. 1. Als er twijfel is over punten A, B of C, dan kan men de koepelorganisaties raadplegen voor generieke wetgeving en een branche-organisatie als het om sectorspecifieke wetgeving gaat. Zie de bijlage met branche-organisaties in het Handboek Meting Regeldrukkosten.

N.B. 2. Voor punt D kan men bijv. de bijlagen met het tijdsbeslag per standaard activiteit en het uurtarief per beroeps categorie uit het Handboek Meting Regeldrukkosten raadplegen. Bij twijfel kan men de ATR om advies vragen.

N.B. 3. Om te borgen dat tijdig een knoop wordt doorgehakt over de vraag of de MKB-toets nodig is, kan bijv. met de juridische afdeling/directie afgesproken worden dat de wetgevingsjurist al meteen bij de start van het wetgevingsproces de dossierhouder wijst op de noodzaak om aandacht te schenken aan dit beslispunt.

Verantwoordelijkheid/rol van de koepelorganisaties MKB-NL, ONL (en LTO bij LNV-wetgeving):

5. Binnen 10 werkdagen na ontvangst van het verzoek zorgen voor voldoende geïnteresseerde MKB-bedrijven per panel (MKB-NL: 10 stuks, ONL alleen bij generieke wetgeving: 2 stuks). Zij creëren hiervoor een database en vullen die met ruim voldoende geïnteresseerde MKB-bedrijven met daarin kenmerken als hoofdactiviteit, grootteklasse en locatie.

6. Desgevraagd departementen adviseren indien er twijfel is over de vraag of er wezenlijke gevolgen voor de (werkwijze bij) MKB-bedrijven te verwachten zijn.

Verantwoordelijkheid/rol van EZK:

7. Samen met koepelorganisaties en departementen het instrument MKB-toets promoten.
8. Het gehele proces monitoren.

Verantwoordelijkheid/rol van ATR:

9. Desgevraagd departementen adviseren over de vraag of er forse extra regeldrukkosten specifiek voor het MKB verwacht mogen worden.
10. In de toetsing/advisering letten op aspecten als werkbaarheid/uitvoerbaarheid en regeldruk voor het MKB.